

برنامه آموزشی «های اسکوپ»

سعید شایگان دوست
کارشناس ارشد پیش دبستان

کلیدواژه‌ها:

های اسکوپ، برنامه
آموزشی، کودک محوری

امروزه، در دنیای علم و پژوهش، هر روز شاهد پیشرفت‌هایی در رویکردهای آموزشی هستیم. اغلب این رویکردها از منظر رفتار گرایان، شناخت گرایان و روان‌شناسان تحول‌گرا و انسان‌گرا قابل بررسی و مطالعه است. حاصل تفکرات دانشمندانی چون اسکینر، پیاز، برونر، ماریا مونته‌سری، پستالوژی و دیگران تا دکترو ویکارت از دانشگاه میشیگان در سال ۱۹۶۰ این پرسش را مطرح کرد که اگر بخواهیم الگویی برای رشد کودک در نظر بگیریم، آن الگو کدام است. سرانجام، الگوی نظریه تحولی پیاز مورد توجه او قرار گرفت که مقدمه‌ای بود برای اجرای الگوی کودک‌محور های اسکوپ در مراکز پیش‌دبستانی.

اگرچه های اسکوپ نظامی آموزشی است که نظریه را با عمل توأم می‌کند، در حال حاضر، به بنیادی تبدیل شده است که می‌توان گفت از حرفه‌ای‌ترین سازمان‌های علمی در حوزه رشد و تکامل خردسالان است.

این بنیاد با حمایت دولت ایالات متحده از سال ۱۹۷۰ طرح پژوهشی بزرگی را در دست بررسی داشت و پس از ۲۷ سال، نتیجه را اعلام کرد. این تحقیق به بررسی افرادی پرداخت که از ۱۹۷۰ و هنگام

خردسالی تحت پوشش برنامه‌های آموزشی آن‌ها بودند. نتایج تحقیق

نشان داد کودکانی که در خردسالی در مراکز پیش‌دبستانی

با برنامه‌های آموزشی های اسکوپ بودند، شغل‌های خوب

و مناسب و درآمدهای بالایی به‌دست آورده‌اند، خانواده

تشکیل داده‌اند، خطاهای قانونی و قضایی ندارند، کمتر به

طلاق روی آورده‌اند و در کل، در سطح به‌هنگار جامعه

افراد موفق هستند. این تحقیق توجه بسیاری از دولت‌ها

را به آموزش جدید و هر چه سریع‌تر خردسالان جلب کرد.

به‌طوری که یونیسف، یونسکو و بسیاری از سازمان‌های

بین‌المللی فعال در آموزش خردسالان با این پژوهش

به‌ضرورت آموزش خردسالان پی بردند و به ترویج آن

پرداختند. این تحقیق حتی به دولت آمریکا نشان داد که

براساس هر دلاری که برای خردسالان سرمایه‌گذاری

کند، پس از ۲۷ سال هفت دلار صرفه‌جویی

کرده است. از این‌رو بود که بانک جهانی

نیز به ترویج این شعار پرداخت که

«شش سال سرمایه‌گذاری

کن و شصت سال بهره

ببر»

آشنایی با نظام آموزشی های اسکوپ

● **حق انتخاب:** کودکان حق انتخاب دارند که از وسایل چگونه استفاده کنند. برای مثال، به‌عنوان مربی به کودک یک حلقه نوار چسب می‌دهید. انتظار می‌رود کودک از این چسب برای چسباندن استفاده کند؛ در حالی که ممکن است بخواهد از آن همچون ابزاری برای اندازه‌گیری و ضربه‌زدن استفاده کند یا از آن الگو یا گلدان بسازد.

● تحول روانی و استفاده از ابزار

نمی‌توان گفت ابزار و وسایل برای کودک تکراری می‌شود بلکه کودک ادراکی متفاوت را در هر موقعیت رشدی تجربه می‌کند. بدین ترتیب، دست مربی و معلم به نوعی باز است که در زمان‌های متفاوت ابزار، مفاهیم و موضوع‌های قبلی را با کودک دوباره کار کند و نگران نباشد که آن موضوع به ظاهر تکراری است.

● گفت‌وگو درباره تجربه‌ها

کودک بر اساس استدلال خود حرف می‌زند و مسائل را مطرح می‌کند و مربی فقط گوش می‌دهد. مربی قضاوت یا راهنمایی نمی‌کند، بلکه از طریق گفت‌وگو می‌تواند بفهمد که کودک چه می‌اندیشد. در غیر این صورت، هرگز نمی‌توان خواسته و نیاز کودک را درک کرد.

● خطا امری طبیعی است

کودکان حق دارند خطا کنند و اصولاً خطا کردن لازمه رشد کودکان است. قرار نیست حتی به کودک یاد داده شود که چگونه از خطا دوری کند. فقط فرصت‌های واری برای کودک زیاده‌تر می‌شود تا کودک بیشتر فکر کند، حرف بزند و برای مسائلی راه‌حل بیابد. وقتی کودک مدام اصلاح نشود و پیوسته غلط‌هایش گرفته نشود، فرصت تجربه برایش ایجاد می‌شود که حاصل آن اعتمادبه‌نفس بالا و عزت‌نفس فراوان خواهد بود.

● برنامه روزانه در مراکز های اسکوپ

طی روز برنامه‌های گوناگونی برای کودک وجود دارد که می‌تواند شامل بازدیدهای محلی و موضوع‌ها یا کارهای متنوع باشد اما در همه این فعالیت‌ها کودکان انتخاب‌کننده اصلی هستند.

فعالیت‌ها بر سه اصل مهم استوارند:

۱. برنامه‌ریزی
۲. دست‌به‌کار شدن
۳. بازبینی

دست به کار شدن

مربی در این بخش راهنما نیست بلکه فقط برنامه کاری را به کودک یادآوری می‌کند و او را آگاه می‌کند که در کدام بخش از برنامه خود است و سپس، می‌خواهد چه کار کند. جالب توجه اینکه مربی در هر عمل و فعالیت کودک همراه اوست و سعی می‌کند در صورت لزوم همان کارها را با کودک انجام دهد و او را راهنمایی کند. مربی یادآوری می‌کند، اما اصرار نمی‌کند یا کودک را به رعایت برنامه یا فعالیتی که جانداخته یا اضافه کرده است، مجبور نمی‌کند. در این الگو، هیچ کودکی به بهای تحقیر یا سرزنش کودکی دیگر تشویق نمی‌شود.

● برنامه‌ریزی

کودکان با ورود به کودکان برنامه روزانه خود را تنظیم می‌کنند. هر کودک در ابتدای هر روز مشخص می‌کند

بازبینی

هر کودک منحصرأ فرصت پیدا می‌کند که در کنار مربی خود برنامه‌های انجام شده یا نشده‌اش را تحلیل کند. کودک فقط انتخاب

اگرچه های اسکوپ نظامی آموزشی است که نظریه را با عمل توأم می‌کند، در حال حاضر، به بنیادی تبدیل شده است که می‌توان گفت از حرفه‌ای‌ترین سازمان‌های علمی در حوزه رشد و تکامل خردسالان است

نمی‌کند بلکه باید براساس انتخاب خود وظیفه و مسئولیتی را نیز بپذیرد و پاسخ‌گوی انتخاب‌های خود باشد.

در برنامه آموزشی های اسکوپ هیچ برنامه‌ای منطبق بر حفظ کردن نیست. برای هر حرکت، فعالیت یا تصمیم کودک، دلیل و برهان خواسته می‌شود و کودک ترغیب می‌شود دلایلش را برای هر تصمیم و انتخاب بیان کند.

حوزه‌های آموزشی

مراکز آموزشی های اسکوپ در ده حوزه آموزشی با کودکان کار می‌کنند که عبارت‌اند از:

نمایش خلاق، زبان آموزی و سوادآموزی، ابتکار عمل و روابط اجتماعی، حرکت، موسیقی، طبقه‌بندی، مجموعه‌سازی، عدد، فضا و زمان.

مراکز اجراکننده الگوی های اسکوپ نمونه تمام‌عیاری از کودک‌محوری هستند. شاید بتوان گفت که هیچ نظام آموزشی‌ای تاکنون موفق نشده است کودک‌محوری را تا این حد کامل، دقیق و همه‌جانبه ببیند و اجرا کند. امتیاز دیگر این الگوی آموزشی نسبت به الگوهای مشابه خود - که عنوان کودک‌محوری را یدک می‌کشند - تمرکز بر تحول روانی از دیدگاه پیاژه است. از آنجا که یکی از اصول دیدگاه پیاژه فعالیت مستقیم و بی‌واسطه کودک با موضوع است و اینکه خود کودک باید به شیوه خود به درک آن برسد، به نوعی انحصاری‌ترین الگو و روشی به‌شمار می‌رود که به کودک‌محوری به‌معنای صحیح آن نزدیک شده است. خلاقیت بالا، اعتماد به نفس بی‌نظیر، کشف توانایی‌ها و کار مداوم روی استعدادها و در نهایت، موفقیت کودک در صحنه‌های زندگی بزرگ‌سالی محصول این الگوی آموزشی است.

پی‌نوشت

1. High - scope

منابع

۱. یوسفی، ناصر؛ رویکردهای آموزشی، چاپ اول، تهران، کارگاه کودک، ۱۳۹۱.
۲. www.highscope.com تهران، یونیسکف، ۱۳۷۸.

آشنایی با مراکز پیش دبستانی

خانه کودک

اشاره

خانم ماریا مونته‌سوری، مربی ایتالیایی، در مدارس خود به نام «خانه کودک» توانست روش کار و ویژگی‌های بنا نهاد که امروز نیز در کشورهای مختلف برای کودکان قابل اجراست. در اینجا به گزارش کوتاهی از مجتمع شهید مهدوی می‌پردازیم که مرکز پیش دبستانی آن با بهره‌گیری از تجارب ارزشمند مونته‌سوری اداره می‌شود.

پیش دبستان مجتمع آموزشی شهید مهدوی به نام «خانه کودک مجتمع مهدوی»، اولین پیش دبستان به شیوه مونته‌سوری، کار خود را در سال ۱۳۸۳ در ایران شروع کرد و هم‌اکنون با پویایی تمام به تلاش‌های خود در جهت رفع نیازهای واقعی کودکان در این سنین خاص و با توجه به فرهنگ مبتنی بر خداباوری ادامه می‌دهد.

این روش را به این دلیل انتخاب کردیم که با فلسفه آن - که اعتقاد به حضور دائمی خداوند در وجود کودک و رشد همه جانبه اوست - هم‌فکر و هم‌نوا هستیم: آموزش همه‌جانبه‌ای که به رشد طبیعی کودکان و گرایش فطری آن‌ها به یادگیری به‌یاد می‌دهد.

خانه کودک مجتمع آموزشی شهید مهدوی محیطی است مناسب برای رشد کودکان که هم بسیار زیباست و هم پر مهر همچون خانه. مدرسه‌ای است خانه مانند و مملو از محبت و وسایل کمک آموزشی. با این هدف که بتواند تجربه‌هایی فراوان برای زندگی واقعی کودکان فراهم کند. این روش موفقیت‌های تحصیلی آینده‌کودکان را با برنامه درسی منظم، جذاب و در عین حال انعطاف‌پذیر خود پی‌ریزی می‌کند. اندیشمند شهیر، دکتر ماریا مونته‌سوری، براساس تجارب و مشاهدات علمی خود اصل پذیرفته شده «از کودک پیروی کنید» را محور کار این روش قرار می‌دهد. بدان معنا که باید به هر کودکی کمک شود تا خودش براساس نیاز و سرعت طبیعی خویش، جایگاهش را در پیرامون کشف کند. کودکان این سن به‌طور ذاتی به تجربه‌های حسی و فعالیت‌های

